

Бідюк М.А.,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
Науковий керівник: Світличина І.А.,
асистент кафедри права та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

ЗБЕРЕЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ОДНЕ З КЛЮЧОВИХ ЗАВДАНЬ

Від початку повномасштабного вторгнення економіка України зазнає кардинальних змін. Збереження фінансової стійкості бізнесу в умовах війни є одним з ключових завдань, адже зараз країна потребує багато ресурсів, особливо фінансових, і саме збереження та розвиток бізнесу допоможе витримати серйозні виклики та забезпечити платоспроможність населення.

Не може не радувати те, що не зважаючи на великі труднощі у подальшому функціонуванні, досить багато підприємців сприймають цей період як час нових можливостей і починають власний бізнес. «Так, кількість зареєстрованих нових суб'єктів бізнесу суттєво не відрізняється від аналогічного довоєнного періоду. При цьому, адаптація до війни відбувається швидше, ніж до пандемії COVID-19: було зареєстровано на 29% більше нових бізнесів, ніж у відповідний період квітня 2020 року» [3].

Основною проблемою бізнесу сьогодні є людський капітал. За даними ООН, до 15 березня з України виїхали 3 млн громадян. Серед них майже половина – люди працездатного віку, більшість з них – жінки. З працездатними чоловіками ситуація ще складніша, бо більшість з них як висококваліфікованих спеціалістів, так і звичайних робітників була мобілізована. Інша працівників переїхала у відносно безпечні регіони, де більшість має проблеми з працевлаштуванням, особливо коли їхня спеціалізація не відповідає вакантним посадам. Висококваліфіковані працівники просто вимушені змінювати рід діяльності, як правило, з меншою оплатою у разі. Проблемою є ще і те, що великий конкурс на робочі місця у відносно безпечних регіонах, що зумовлено великою кількістю внутрішньо переміщених осіб. Бізнес, який не може релокуватися, потерпає від нестачі робочих рук [5].

Зважаючи на це, підприємства намагаються всілякими способами утримати робочий колектив. «Дослідження показують, що попри складну економічну ситуацію більшість великих компаній намагаються підтримати працівників і виплатили заробітну плату на місяць або більше вперед, майже третина компенсували витрати команді на релокацію, майже чверть орендували житло для співробітників на західній Україні або за кордоном. Малий та середній бізнес також намагається підтримувати своїх працівників, але їхні можливості значно менші. Кожен п'ятий представник малого чи середнього бізнесу вже не має можливості виплачувати зарплати найманим

працівникам. Переважна більшість запропонували своїм співробітникам неоплачувані відпустки» [2].

На думку експертів, війна надає українському бізнесу не лише складнощі й ряд можливостей, які слід використати: «Перш за все, необхідно приділити більше уваги розвитку електронної комерції у своєму бізнесі. Поки що українці небагато витрачають онлайн, у середньому 104 долари за рік, що значно менше, ніж в Європі чи США. Проте ринок е-комерції в Україні має добрі перспективи. Портал Statista прогнозує, що він щороку зростатиме на 14%. Переважно вітчизняні підприємці торгують онлайн на експорт. У 2020 році було проведено понад 13 млн операцій на загальну суму 450 млн доларів. Третина товарів прямувала до США» [0].

Україна має багато можливостей для розвитку електронної комерції, що зумовлюється впровадженнями санкціями до росії. До повномасштабного вторгнення російська електронна комерція на світовому ринку займала суттєву частку, що ускладнювало шлях розвитку для української. Світова спільнота зараз надає українському бізнесу всіляку підтримку і преференції. Так, зважаючи на російську агресію, кілька відомих електронних торговельних майданчиків скасували комісію за перший і другий місяці війни для наших представників малого й середнього бізнесу [1].

Україна зараз є трендом у Європі, що відкриває для багатьох бізнесів можливості експорту. Хто із підприємців вбачає у цьому перспективи, їм слід прискорити процеси виходу на європейський ринок. Створені війною додаткові можливості розвитку добросовісного бізнесу полягають і в тому, що псевдоспеціалісти та компанії-одноденки не витримали кризи, пішли з ринку і звільнили місце [0].

Держава також зацікавлена у збереженні фінансової стійкості тому розробила чимало програм, які допомагають зберегти бізнес, робочі місця та підтримати економіку України, серед них такі [4] :

- Компенсація за працевлаштування ВПО
- Тимчасове переміщення підприємств з постраждалих під час війни регіонів
- Єдина платформа цифрової взаємодії для допомоги в релокації бізнесу
- Повний огляд ініціатив щодо релокейту підприємств
- Уряд запустив проєкт «Робота
- Експорт в умовах війни
- Фінансування українських експортерів
- Чекліст для рестарту бізнесу

Ще більше існує різноманітних ініціативи підтримки бізнесу, з якими можна детальніше ознайомитися на офіційному сайті «ДІЯ»

Отже, фінансова стійкість бізнесу є надзвичайно важливою для України, особливо у такі тяжкі часи. Держава розробила різноманітні програми та ініціативи, які уже багато у чому допомогли бізнесу, а підприємці, у свою чергу, роблять усе для підтримки економіки країни. Залишається ще багато проблем, основними є недостаток людського капіталу та фінансів для відбудови повністю або частково зруйнованих підприємств, однак з цими викликами

з'явилися і нові можливості. Українці продемонстрували світовій спільноті свою незламність та боротьбу як на полі бою, так і у сфері бізнесу: електронна комерція як перспективний напрям розвитку. Лише разом ми зможемо подолати усі перешкоди на шляху до мирної та розвиненої України.

Список використаних джерел:

1. Залевська О. Міжнародні торгові майданчики: де торгувати зі всім світом //Будуй своє : 2022.
 2. Зануда А. Бізнес під час війни: яку підтримку запропонувала влада і як виживає бізнес // BBC News Україна : 2022. Дата оновлення: 16.03.2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60757453> (дата звернення: 19.09.2022).
 3. Опендатабот : сайт URL: <https://opendatabot.ua/ru>
 4. Підтримка бізнесу в умовах війни. Дія.Бізнес - Головна сторінка. URL: <https://business.diia.gov.ua/wartime> (дата звернення: 20.09.2022).
 5. Рихліцький В. Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства // Економічна правда : 2022. Дата оновлення: 23.03.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/> (дата звернення: 19.09.2022).
- Хлипавка П. Без паніки: як вижити локальному бізнесу в умовах війни//Бізнес район:2022. Дата оновлення: 30.03.2022.URL:<https://business.rayon.in.ua/news/501552-bez-paniki-yak-vizhiti-lokalnomubiznesu-v-umovakh-viyni> (дата звернення: 19.09.2022).